

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Secundus, concernit administrationem bonorum & donorum, quomodo illa à nobis administrata sint, nempe nimis profligata, ut ratione singulorum debeamus decem millia talenta, & si Deus voluerit contendere nobiscum, non possumus ei respondere unum de mille, Job. 9. v. 3.

Tertius respicit rationem, quam Deus aliquando à servis suis reposcet, ratione bonorum, quæ acceperunt, & ratione malorum, quæ commiserunt, usque ad minimum verbum, quod locuti sunt, Matth. 12. 36.

Quemadmodum igitur Josia Rex, vestimenta sua scidit, quando verba legis sibi prælegi audivit, quia neque ille, neque Patres sui verba illius libri servaverant: Sic multo magis corda nostra scindere debemus, quando cogitamus, nos adeo Deo obæratos esse, nec tamen solvendo esse: Sicuti pii Veteres prælecto Evangelio imprimis eo collinearunt.

Nos sine ulteriori præloquio accessum ad illud faciemus, meditaturi:

I. Ἀνθρώπων λογίαν, sive notitiam nostri.

II. Χριστογνωσίαν, sive notitiam Christi.

J. J.

Exegetis.

AD hanc parabolam Servatori ansam præbuit Apostolus Petrus. Postquam enim audiverat, quod fratrem in nos peccantem bis vel ter corripere debeamus, quo lucremus eundem: si vero audire nolit, esse debeat, sicut ethnicus & publicanus: hinc aliquanto curiosior, quærit: quoties fratri in se peccanti dimittere debeat? an sufficiat septies? putabat enim, si nimis facilem adversario se præberet: illum lenitate sua abuti posse. Sed respondet servator, non esse veri Christiani usque septies ignoscere, sed

requirere caritatem Christianam, usque septuagies septies, h. c. quoties offendimur, veniam delicti dare, ad exemplum patris cœlestis, in quem quotidie delinquimus, & tamen gratiam impetramus, quotiescunque eandem petimus, ira enim momentum in indignatione ejus, Psal. 30. v. 6. Nunc recenset parabolam, & ait: Assimilatum est regnum cœlorum homini regi: qui voluit rationem ponere cum servis suis.

Notitiam nostri hinc discemus, si spectabimus:

1. *Regem creditorem.* Qui nemo alius est, quam Deus, Pater cœlestis, Rex Regum, Dominus Dominantium, 1. Tim. 6. v. 15. cui omnes reges terreni homagia præstant. Dan. 2. v. 21. Cœlum enim sedes ejus, & terra scabellum pedum ejus, Esa. 66. v. 1. Sicut igitur dives in omnes est, Rom. 10. v. 12. sic etiam bona sua habet, quæ inter homines distribuit, nempe animam rationalem, corpus bene dispositum, & sana membra, ut quilibet id grato animo agnoscere & cum Davide dicere debeat: Laudo te, quod stupendo modo, & mirabiliter factus sum, Psal. 139. 14.

Sed præclara illa dona non ut decet, collocavimus, sed potius iis abusi sumus, ore ad maledicendum & blasphemias; auribus ad scurrilia; oculis ad vanitatem; manibus & pedibus, ad iniquitates Rom. 6. v. 13. ideo hic Deo debemus, decem millia talenta, & tamen solvendo non sumus.

Dedit nobis filium suum unigenitum, cum eoque omnia nobis donavit, Rom. 8. v. 32. ut in eum credamus, & vitam æternam habeamus, Joh. 3. 17. Sed plurimi cum recipere nolunt, amantes hic plus *χρόνον*, quam Christum, aurum quam Deum, frumentum quam cœlum; terrena enim sapiunt, & ventrem

trem Deum sibi constituerunt, Phil. 3. v. 19. propterea hic iterum decem millia talenta debemus, & tamen exire ære alieno non possumus.

Dedit nobis Spiritum Sanctum, qui est pignus hæreditatis nostræ, Eph. 1. v. 14. & signat, quod Deus verax est, Joh. 3. v. 33. qui omnia fideliter præstare velit, quæ nobis in verbo suo promisit, tanquam Deus, qui mentiri non possit, Heb. 6, 18. sicut & hac in parte adjuvat infirmitatem nostram, & testimonium reddit Spiritui nostro, quod sumus filii Dei, Rom. 8. v. 26. 16. Sed sapiuscule fit, ut Spiritui Sancto resistamus, Act. 7. v. 51. & libentius carni obsequamur, juxta pravam illam naturam, quam à Protoplastis hæreditario accepimus, quicquid enim ex carne natum, caro est, Joh. 3. v. 6. Hic iterum decem millia talenta debemus, quæ exsolvere non possumus.

Dedit nobis verbum suum cum sacramentis, quod thesaurus est, super millia auri & argenti æstimandus, Psal. 119. v. 72. Nam verbum Dei est potentia Dei ad salutem omni credenti, Rom. 1, 16. Sacramenta vero sunt quasi sigilla, quæ Deus majoris certitudinis ergo appendit, Rom. 4. v. 11.

Verum, o quam parum hoc à filiis seculi perpenditur! Quis credit auditui nostro, queritur Esaias, c. 53, 1. Semen verbi divini ex quarta parte perditur, & offendit e jusmodi terram, ubi nec radicare nec fructum ferre potest, Luc. 8. v. 12. 13. Nec pauci indigne convivantes occurrunt, qui sibi metipsis iudicium comedunt & bibunt, 1. Cor. 11. vers. 28. Hic vicissim decem millia talenta debemus, quæ dissolvere non possumus.

Quis omnia enarrabit, aut ratione comprehendet? Delicta quis intelliget? Psalm. 19.

Hic inspicias velim te, mi Christiane! an & tu unquam in eas cogitationes deveneris, quod Deus rex tuus sit, à quo hæc bona acciperis?

Nullus dubito, quin rarissime factum sit. Plurimi enim sacrificant reii suo, & thymia ma adolent sagenæ suæ, Hab. 1. v. 16. sicut Nebucadnezar dixit: Nonne hæc est Babylon magna, Dan. 4. v. 27.

Sed gravissimum peccatum est, non enim potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de cælo, Joh. 3, 27. ideoque Deo soli gloriam dare, & cum Davide dicere debemus: Tua est Domine magnificentia, & potentia, & gloria, 1. Chron. 29. vers. 11.

II. *Servum debitorem.* Cum enim cæpisset rationem ponere, oblatum est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta: nec habebat, unde summam redderet.

Hoc considerari potest:

I. *In sensu literali.* Sine dubio hic servus cum uxore & liberis sumtuose vixit, & non modo in victu opipare: sed & in vestitu adeo magnifice se gessit, ut nemo ipsum æmulari facile potuerit. Forte & prædia sibi ex facultatibus Domini comparavit, secus enim vix possibile foret, tam grandi illum debito Domino suo obstrictum fuisse factum.

Hic se probent Praefecti, Quæstores, & alii, qui à rationibus sunt, ut & mercatores, qui sæpe maximo ære alieno se obstringunt, unde profusus sumptibus cum suis vivunt: deinde præter opinionem abs re pereunt, eosq, quibus oberati sunt, ad incitas redigunt, annon servo huic similes sint?

Multi enim profligatæ conscientiæ homines adhuc hodie sunt, qui semper mutuo sumentes, nunquam de solvendo cogitant,

tandem ubi res ad summum rediit, vacillare incipiunt, vel fidem fallentes abituriunt. Ubi creditores inter se pariri coguntur, quæ reliquerunt. Sed re ipsa nihil aliud, quam species furti est, neque enim fures, neque rapaces regnum Dei hæreditabunt, 1. Cor. 6, 10.

Cum illis quidem, qui bonis suis spoliati, vel incendio sua amittunt, merito commiseratio habenda, est: attamen tam verbum Dei, quam jura Cæsaria, imprimis vero caritas Christiana adstringit eos, si suo tempore diteſcant, ut creditoribus suis satisfaciant, & solvant. *Cessio enim bonorum, nec naturalem nec civilem obligationem exstinguit, sed tenetur debitor ad pinguorem fortunam reversus, solvere, quoad potest.* Omnia quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, eadem & vos facite illis, Matth. 7, 12.

2. *In sensu spirituali.* Hic omnes obstricti sumus, ratione creationis, ut vernæ, ratione redemptionis, ut mancipia, ratione sanctificationis ut mercenarii, ut Domino ter Opt. Max. seruiamus in iustitia & sanctitate coram ipso, Luc. 1, 75. Sed decem millia talenta ei debemus, nec sumus solvendo.

1. *Quoad debita originalia,* quæ à parentibus nostris contraximus, unde querela Davidis nobis ingeminanda: Ecce in iniquitatibus conceptus sum, Psal. 51, 7. Quemadmodum enim pater, quando beneficium pro se & liberis suis accepit, si illud rursus disperdat, non modo sibi sed & filiis suis amittit: Sic quia Adam præclarissimum divinæ imaginis feudum, cum iustitia originali deperdidit, nos quoque eodem care cogimur, hinc querela: Patres comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum obtu- puerunt, Ezech. 18, 2. Rom. 5, 12.

2. *Quoad debita actualia,* quibus Deum quotidie offendimus, tam voluntarie quam in voluntarie, omissione boni, & commissione mali, eorumque non exiguus numerus est: sed excedunt capillos capitis, & arenam maris, ut intelligere delicta queamus, Psal. 19, v. 13. *Consideremus,* ait Augustinus, *peccata nostra, & numeremus, quid factò, quid factò, quid verbo, quid oculo, quid aure, quid cogitatione peccaverimus, quid innumerabilibus modis: nescio, utrum dormiamus sine talento.* Omnia enim cogitata, Gen. 8. vers. 6. verba, Matth. 12, 36. & facta peccata peccatis contaminata sunt, Rom. 7, v. 21.

Bonum opus est, quod jam congregati sumus ad audiendum Dei verbum, est enim unicum necessarium, Luc. 10, 42. sed quis gloriari potest, se debito zelo & fervore illud audire, ut Deus requirit. Plurimi siquidem auditores obliviosi sunt, Jac. 1, 22. qui audiunt sermones Dei, & tamen sequuntur avaritiam suam Ezech. 3, 31. Sic bonum opus est, preces fundere & ad rupturam stare, Ezech. 22, v. 30. Quis vero debito zelo orat? Ideo impletur illud Jacobi: Petitis, & non accipitis, eo quod male petatis, Jac. 4, 3. Summa: omnia, quæ facimus, peccatis inquinata sunt, ideoque nihil mereri possumus, Luc. 17, v. 10.

Hic velim scruteris te, mi Christiane! an hoc unquam recte tecum perpendideris, & non potius cum servo hoc obervato securitati te tradideris, & parum de eo sollicitus fueris?

Hic multi rei erunt, quos non censeas. Adeo enim invaluit securitas, ut multi illudant peccatum, Prov. 14, v. 9. & malum manuum suarum dicant bonum, Mich. 7, vers. 3. quin multi dicunt: Non videbit

D d d D o

Domnus, nec intelliget Deus Jacob, Psalm. 94. v. 7. Sir. 5. v. 4.

Sed non impune abibunt ejusmodi Epicurei. Neque enim joculari licet cum peccatis: siquidem Deo non negliguntur. Verum ut omnes lacrymas nostras numerat, & in utrem suum ponit, Psal. 57. 10. sic etiam omnes iniquitates nostras numerat, proferet etiam minutissima, & retribuet unicuique retributionem in caput suum, Sir. 17. v. 19. Non enim Deus volens iniquitatem est, Pl. 5. v. 5.

III. *Exactionis rigorosus.* Egressus enim servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios: & injecta in eum manu, obtorto collo trahebat, dicens: Redde quod debes, aut in aere, aut in corpore! Conservus ejus procidens, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi q. d. totum nomen cum usura solvam. Sed ille noluit: & abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum.

Hic teipsum in examen voca, annon & ipse quandoque debitor est tuos nimis rigorose ad solvendum adstrinxeris, & hoc modo damnorum auxeris?

Hoc milites superiori bello, in familiari usu habuerunt, ubi exactores iniquissimi miseris immisi, non citius recesserunt, quam rigoroso jure, vel injuria tributa expresserint.

Post pacem initam, Magistratus quoque passim militaribus hinc exactionibus utuntur. Ubi moderamen merito observandum, *Boni enim pastoris est, vondere pecus non deglubere, ut Imperator Tiberius dixit.*

Tributa, vectigal & censum, subditi quidem Magistratui debent, Rom. 13. v. 7. Sed

si nimium exaggerentur, & frequententur, effatum Michæ locum habet: Audite principes Jacob, & duces domus Israel, Mich. 3. v. 1. 4. Hæc merito illi observare debent, qui in tributis exigendis, modum excedunt, & nimis rigorose ea extorquent, ut lenitati studeant. Panis egentium vita pauperum est; qui defraudat illum, homo sanguinis est, Sir. 34. v. 25.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, *Xg. 57. v. 1. 4.*, sive *notitiam* Domini nostri Jesu Christi contemplatur. Hic nobis commendatur:

I. *Tanquam Rex justissimus*, cui servitui factorem rationem reddere tenentur, ex quibus unum qui debebat decem millia talenta, cum non haberet, unde summam redderet, jussit venundari, & uxorem ejus, & filios: & omnia, quæ habebat & reddi.

Hoc olim ita consuetudinis fuit, si quis solvendo non fuit, ut creditoris mancipium factus fuerit, ut videmus in Aegyptiis, qui in annonæ caritate cum frumenta aere persolvere non posset, Josephum rogabant, ut emeret se in servitutem Regiam, Gen. 47. v. 17. quinimo ubi impossibilis fuit solutio uxorem cum liberis in servitutem abrepta fuit, videre est ex 2. Reg. 4. 1.

Sic etiam Rex cum hoc servo stricto jure egit; quando eum jussit venundari, & uxorem ejus, & filios: & omnia quæ habebat, & reddi. Quo ipso nobis Christus ideam proponere vult, severissimæ justitiæ Dei, juxta quam ex rigore nobiscum agere possit, si modo velit. Creaverat enim nos ad imaginem suam, tantaque sanctitate & justitia ornaverat, ut legi justitiam, quam à nobis